

GISÈLE FREUND a TIMM RAUTERT

HAVEL, KUNDERA, SUDEK OČIMA FOTOGRAFŮ V ROCE 1967

6. 11. 2018 – 3. 2. 2019

Galerie hlavního města Prahy

Dům fotografie

Revoluční 5, Praha 1

Otevřeno denně kromě pondělí od 10 do 18 hodin, čtvrtek do 20 hodin

Kurátorka výstavy: Noemi Smolik

V roce 1967 navštívila německo-francouzská fotografka Gisèle Freund Prahu během dnes již legendárního IV. sjezdu Svazu československých spisovatelů, který se konal 27. až 29. června. Během tohoto sjezdu vystoupili Václav Havel, Milan Kundera, Pavel Kohout a režisér Miloš Forman na obranu filmu Sedmikrásky od Věry Chytilové s projevy, které bývají považovány za úvodní impuls Pražského jara. Během svého pobytu se Gisèle Freund se spisovatelem sešla a také je fotografovala. Tak vznikla řada portrétů spisovatelů Václava Havla a Milana Kundery, filosofa Karla Kosíka a také překladatelů Jana Vladislava a Adolfa Kroupy. Gisèle Freund zároveň navštívila fotografa Josefa Sudka, kterého rovněž portrétovala. Tento volný cyklus 51 portrétů nebyl ještě nikdy vystaven ani publikován, a tak si jej budou moci diváci poprvé prohlédnout právě v Praze. Tu téměř ve stejnou dobu navštívil v roce 1967 německý fotograf Timm Rautert, který při této příležitosti vytvořil řadu portrétů jím obdivovaného Josefa Sudka v umělcově ateliéru na pražském Úvoze. Vzniklo tak přes 40 fotografií, které jsou doprovázeny několika pohledy na tehdejší Prahu. Ačkoli tyto fotografie již byly vystaveny ve dvou významných zahraničních institucích a v Německu jim byla věnována celá monografie, v Čechách bude tato série fotografií vystaven poprvé.

Gisèle Freund (1908–2000)

Portréty fotografky Gisèle Freund jsou světoznámé. Již před druhou světovou válkou fotografovala Andrého Bretona, Paula Eluarda, Colette nebo Romaina Rollanda. Její barevné portréty zádumčivého německého filosofa Waltera Benjamina nebo sedícího Jamese Joyce nakloněného nad knihou s lupou v ruce se staly ikonami zrovna tak jako její portréty Simone de Beauvoir, Jeana-Paula Sartra a Samuela Becketta, které vznikly v padesátých letech minulého století. Gisèle Freund, francouzská fotografka německého původu, patří k nejvýznamnějším osobnostem v dějinách fotografie, ale i teorie fotografie. Studie La Photographie en France au dix-neuvième siècle (Francouzská fotografie 19. století), kterou uveřejnila v roce 1936, je dodnes jedním z mezníků materialistického pohledu na fotografický portrét. Její portréty byly uveřejněny v předních světových časopisech jako magazíny Life a Time v New Yorku, The Times v Londýně nebo Paris-Match v Paříži.

Že Gisèle Freund v roce 1967 navštívila Prahu, kde podobně jako kdysi v roce 1935 v Paříži na Mezinárodním kongresu spisovatelů na obranu kultury fotografovala během již historického IV. sjezdu Svazu československých spisovatelů, nebylo dosud světové veřejnosti známo. Na tomto sjezdu vystoupili nejenom spisovatelé Václav Havel, Milan Kundera a Pavel Kohout, ale i režiséři v čele s Milošem Formanem na obranu filmu Sedmikrásky od Věry Chytilové s projevy, které bývají považovány za impuls k Pražskému jaru. Neví se sice, kdy přesně v Praze pobývala, ale její přítomnost v roce 1967 potvrdil sám spisovatel Milan Kundera. Toho Gisèle Freund zachytila, jak v ulicích tehdejší šedivé Prahy stojí před zdí, na které je křídou namalován husitský kalich s nápisem „Pravda vítězí“, a také před domem československých spisovatelů společně s marxistickým filosofem a teoretikem literatury Karlem Kosíkem.

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.

Na několika portrétech se objevuje mladý Václav Havel, který s náhrdelníkem na krku připomíná spíše rockového hudebníka. Cyklus uzavírají portréty Josefa Sudka, této legendy české fotografie. Tento cyklus fotografií je veřejnosti představen poprvé, a proto se tato výstava dá chápat jako malá senzace. Je nejvyšší čas, aby se i tyto portréty českých spisovatelů zařadily k ostatním v řadě světoznámých portrétů fotografky Gisèle Freund.

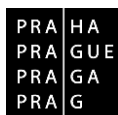
Gisèle Freund se narodila v roce 1908 v Berlíně. Studovala sociologii ve Freiburgu a poté ve Frankfurtu nad Mohanem na legendárním Institutu pro sociální výzkum, kde mimo jiné působil také Theodor W. Adorno. V roce 1933 odjela do Paříže, kde se spřátelila s německým filosofem Walterem Benjaminem. Po obsazení Paříže se jí podařilo uprchnout do Buenos Aires. V roce 1950 vytvořila fotografickou reportáž o manželce argentinského presidenta Evitě Peron, kterou ukazuje ne jako sociálně angažovanou argentinskou političku, ale jako na luxus zvyklou divu. Argentinská veřejnost byla rozhořčena a Freund musela z Buenos Aires odjet. Nějaký čas žila v Mexiku, kde se stýkala s malířem Diegem Riverou a jeho ženou, malířkou Fridou Kahlo. Do Paříže se vrátila až roku 1952. V té době vznikly její světoznámé portréty Simone de Beauvoir, Jeana-Paula Sartra a Samuela Becketta. Gisèle Freund se stala jednou z prvních žen, které se prosadily v médiu fotografie. V roce 1977 byly její fotografie vystaveny na přehlídce umění documenta 6 v Kasselu. V roce 1991 je jí věnována velká retrospektiva v Centre Goerges Pompidou. Ale ještě předtím, v roce 1981, zhotovuje na žádost nově zvoleného francouzského prezidenta François Mitterranda jeho oficiální portrét. Gisèle Freund umírá roku 2000 ve věku 91 let v Paříži.

Timm Rautert (*1941)

Timm Rautert proslul již během svého studia na essenské Folkwangschule für Gestaltung svým cyklem Bildanalytische Fotografie (Fotografie jako analýza obrazu), který vznikl mezi léty 1968 a 1974 a v němž se zabývá základy fotografie. Jeho fotografický zájem ale patří převážně sociálním tématům. V roce 1974 vytvořil cyklus Menschen in Uniform (Lidé v uniformě), který se zabývá sociálním významem způsobu oblékání. Roku 1975 následuje cyklus focený v azylových centrech pro lidi bez domova s titulem Unterwegs in deutschen Obdachlosenasylen (Na cestě německými azyly pro bezdomovce). V osmdesátých letech minulého století se pak věnuje společenské proměně institucí, například v cyklu nazvaném Neue Universität (Nová univerzita) z let 1983–1984. K jeho nejvýznamnějším pracím patří cyklus Gehäuse des Unsichtbaren. Bilder von der dritten industriellen Revolution (Příbytky neviditelného. Obrazy třetí industriální revoluce) z roku 1986, který dokumentuje proměnu pracovních podmínek způsobenou zaváděním elektroniky do pracovního procesu.

Rautert je také znám svými portréty umělců, jako například Andyho Warhola, Josepha Beuyse, Blinkyho Palerma, Jamese Tyrella, Roberta Rymana, Gerharda Richtera a Neo Raucha. Stejně jako Gisèle Freund Rautert navštívil Prahu v roce 1967 a při této příležitosti vytvořil portréty jím obdivovaného fotografa Josefa Sudka. Rautert portrétoval Sudka v jeho malém přeplněném ateliéru na Úvoze, kde tento fotograf od roku 1959 až do své smrti v roce 1976 žil a pracoval. Můžeme na nich vidět Sudka, jak sedí u stolu bortícího se pod tíhou knih a papírů, dále také až lyricky působící kouty jeho ateliéru, například police plné lahví a lahvíček nebo rozestlanou postel a polštáře navršené na židli vedle ní. Mezi tím vším se nacházejí barokní sošky svatých a krucifixy. Sudka je také vidět, jak kráčí po petřínské pláni s obrovským fotoaparátem a stativem na zádech. Ačkoli si Sudek vždy přál, aby tyto fotografie byly také vystaveny v Praze, byly dosud k vidění jen ve významných zahraničních institucích, ale ne v Praze. V Německu jim byla dokonce věnována celá monografie. V Čechách je tento soubor fotografií vystaven vůbec poprvé.

Timm Rautert se narodil roku 1941 v západopruském Tuchelu, na území dnešního Polska. V letech 1966–1971 studoval fotografii na Folkwangschule für Gestaltung v Essenu u profesora Otto Steinerta. Od roku 1970 pracoval jako novinář a dokumentarista. V letech 1993–2007 byl profesorem fotografie na Hochschule für Grafik und Buchkunst

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.

v Lipsku. V letech 2006 a 2008 proběhly retrospektivní výstavy jeho fotografií v Museu für bildende Künste v Lipsku a ve Sprengel Museu v Hannoveru. Roku 2008 se stal laureátem ceny Lovise Corinthy za celoživotní dílo.

V roce 2016 Staatliche Kunstsammlung v Drážďanech vystavilo jeho cyklus Bildanalytische Photographie (Fotografie jako analýza obrazu), který zároveň zakoupilo do své sbírky. Rautertův cyklus Deutsche in Uniform (Němci v uniformě) se nachází ve sbírce současného umění Německé spolkové republiky. Timm Rautert žije a pracuje v Essenu.

Noemi Smolik

Kurátorka výstavy: Noemi Smolik
Architektonické řešení: Ondřej Čech
Grafické řešení: Tomáš Trnobranský

Mediální partneři: Art&Antiques, Art for Good, Artikl, ArtMap, A2, Český rozhlas, Literární noviny, protisedi.cz, Radio 1, XANTYPA

Vstupné: 120 Kč plné (dospělí) / 60 Kč snížené (studenti) / 30 Kč (senioři)

Kontakt pro novináře: Michaela Vrchotová, 725 818 721, vrchotova@ghmp.cz

Další informace: www.ghmp.cz, www.facebook.com/GHMP.cz

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.

DOPROVODNÝ PROGRAM

Komentované prohlídky s kurátorkou výstavy Noemi Smolik:

čt 22. 11. 2018, 18 h

čt 24. 1. 2019, 18 h

Sobotní výtvarné workshopy

so 10. 11. 2018, 13:00–18:00, Portréty osobností, Dům fotografie

so 26. 1. 2019, 13:00–18:00, Místa setkávání, Dům fotografie

V rámci edukačních aktivit se zaměříme na dvě témata: portrét a prostředí. Vybrané portréty známých osobností budeme dotvářet i reinterpetovat prostřednictvím nejrůznějších technik a postupů (například kresba, koláž, retuš, kombinovaná technika, prostorová tvorba atd.) a propojovat s textem. Do tváří budeme zaznamenávat myšlenky, citáty, fragmenty textů a klíčová slova, jejichž autory jsou tyto prezentované osobnosti. Výsledný artefakt tedy bude částečně inspirovaný vizuální poezií a lettrismem, které se v 60. letech 20. století v umění také uplatňovaly. Druhým námětem se stane prostředí a kontext. Představené osoby se budeme snažit formou fotomontáží umísťovat do zajímavých a podnětných míst, prostorů a interiérů i exteriérů Prahy (kavárny, ateliéry, knihovny, ulice atd.), vystihující kulturně podnětnou atmosféru roku 1967.

Sobotní workshopy jsou určeny dětem, rodinám s dětmi a dalším zájemcům všech věkových kategorií včetně seniorů a znevýhodněných. Příchod a odchod je individuální, tzn. kdykoliv ve vymezeném čase.

Výtvarný ateliér pro dospělé a seniory

pá 16. 11. 2018, 15–18 h, Fotogram I., Edukační centrum v Colloredo-Mansfeldském paláci

ne 18. 11. 2018, 15–18 h, Fotogram II., Edukační centrum v Colloredo-Mansfeldském paláci

čt 17. 1. 2019, 15–18 h, Fotogram III., Edukační centrum v Colloredo-Mansfeldském paláci

pá 18. 1. 2019, 15–18 h, Fotogram IV., Edukační centrum v Colloredo-Mansfeldském paláci

Výtvarné reflexe k fotografickému cyklu budou zaměřeny na experimentování s fotografickou technikou fotogramu. Účastníci výtvarného workshopu budou pracovat v prostředí temné komory a blíže se seznámí se základy pro vytvoření fotografického obrazu – práce s vrženým stínem a s exponováním za pomoci světla. Tím navážeme na principy klasické fotografie. Účastníci svou práci pojmu v umělecké rovině s tvůrčími aspekty nebo čistě jako informativní záznam charakteru objektů.

Interaktivní prohlídky výstavy pro všechny typy škol i další věkové a zájmové skupiny s možností následné výtvarné reakce ve formě vlastní tvorby. Akce přizpůsobujeme časově, tematicky i úrovní náročnosti konkrétním požadavkům každé školy.

Rezervace nutná

Cena: děti do 10 let, studenti uměleckých škol, pedagogové 5 Kč; nad 10 let 20 Kč

Kontakt: Lucie Haškovcová, lucie.haskovcova@ghmp.cz, 606 612 987, 608 216 418

Kromě výše zmíněných akcí budou probíhat i další edukační aktivity zaměřené na ostatní cílové skupiny, jako jsou například znevýhodnění návštěvníci nebo rodiče s dětmi na rodičovské dovolené.